

rerum prædam, quæ Vicentiam convehentur, retulit. Hæc igitur tandem necessitas Mastinum adegit, ut paci jam totiens à se recusata consentiret. Convenit autem inter cetera, ut Ubertino Bassianum & Castrum Baldum redderentur: quæ sola reliqua ex agro Paduano hostes obtinebant, utque captivi utrinque relaxarentur. Sed & ceteri quoque belli hujus socii proprias quisque conditiones exegerunt; estque vigesima quarta die Januarii sequentis anni Pax publicata. Una præterea causa restabat ex hoc ipso bello nata, quæ tollenda videbatur. Nam uti in iis, quæ de Marsilio diximus, Guilielmus de Campo Sancti Petri odio à suis gentibus jam antea gravi dissidens, quod solet inter conjunctos esse gravissimum, id ipsum Castrum, unde appellabatur, quod Marsilius tunc obtinebat, noctu clam inyasit, & rebellis Dominis de la Scala, hostibus adhaerebat. Id nunc Ubertinus Marsilii heres reddi exposulabat. Contentio autem ad vim juris referebatur; nam Marsilio quidem Tiso Novelus legaverat; Guilielmus autem ex Tifonis hujus fratre genitus testamento avi, quod exstabat, hereditatem universam sibi deposedebat. Super ea lite in Ducem Venetorum compromissum est, eique possessio loci tradita, ut apud sequestrum & dicendi juris & exequendi facultas esset. Sequenti igitur anno Franciscus Dandolo Venetorum Dux, cognita causâ, Ubertino Castrum cum jurisdictione sua, Guillelmo reliquam hereditatem adjudicavit.

Compositis autem, quæ foris necessaria visa sunt, ad domesticarum curam animum Ubertinus advertit. Igitur suscipiendorum liberorum gratiâ, quod in re familiari primum debet propositum esse, de matrimonio cœpit cogitare. Et sanè quo tempore Domini de la Scala Paduæ imperium habebant, coactus à Marsilio precibus & imminentis periculi metu, quod per potentiam illorum de Corrigia incumbere videbatur, Jacobinam Simonis de Corrigia natam desponsaverat, quam affinitatem cum ne tunc sponte iniisset, dissolvere primum instituit, ut eo vinculo absolutus liberius nuptiis aliis vacaret; quid enim absurdius, quam quacum semper victurus sis, eam parum animo gratam ducere? Itaque cum in judicio per Procuratorem litis probasset, metu se id admisisse, non libera voluntate (nondum enim eam traduxerat) Judicis sententiâ absolutus est. Ut verò ostenderet, quid in muliere potissimum desiderari debeat, Annam de Malatestis ex sola opinione prudentiæ, qua plurimum excellere apud omnes ferebatur, in matrimonio duxit, opes nihil exquirrens, quas illa ne utique præstare tunc poterat, cum per suorum dissensionem extra patriæ solum exularet. Ejus autem mulieris causâ bellum postea procul domo suscepit; nam cum ejus patrum Feratinum, Perusinorum, Forliviensium, ac Ravennatum auxilio, Malatesta senex intra Oppidum Mondainum obsideret, Ubertinus ob necessitudinem solum, quæ ei uxoris causâ cum illo erat, afflictis rebus operam tulit; unum namque ex amicis Johannem de Sancta Cruce misit, qui conducto exercitu, atque unita cum Urbini Communitate belli societate, Feratinum, Oppidumque obsidione levavit. Subinde Veruchium Malatestarum antiquam sedem, ac pleraque alia Oppida vi cepit; Pinnam quoque Sancti Marini munitissimum naturâ locum habuit; ac postremò cum ad obsidendum Ariminum profecturus exercitus videretur, de pace convenit, qua Malatesta, Ferati-

Tom. XVI.

A nusque de litibus omnique sua contentione in Opizonem Ettensem Marchionem, & Ubertinum de Carraria compromitterent. Atque hic fuit expeditioni finis.

Eodem anno cum Urbs frumenti inopia laboraret, magnam vim ex Suevia convehendam curavit, eamque pretio multo viliori, quam ipse comparasset, dari populo iussit. Quas ob res cum esset summa & apud Cives benevolentia, & hostibus terrori, satisque & domi & foris tutus videretur, veneni tamen periculum ex insidiis pæne subiit; habet enim potentum conditio, ut eorum pars magna gladio pereat; qui verò gladii vim effugere valent, plurimi quidem veneno, vix pauci verò absque veneni opinione moriantur; nulli certè, quod constat, absque veneni periculo vivant. Vitalianus namque filius Dentis, quem Ubertinus occiderat, ægrè ferens patris inulgam esse tandem necem, ejusque percussorem patriæ principari, quem aperte non poterat, per insidias tollere aggressus est. Sciebat ei amicum ac familiarem esse Medicum quempiam Venetiis habitantem, à quo & curari æger, & saluari sanus, & munuscula crebriò ex ejus arte recipere consueverat, cujus servum, magnis datis, majoribusque promissis, de fide corrupit, induxitque, ut domini sui nomine pleraque veneno medicatas confectio-

C nes Ubertino perferret. Qui Paduam veniens cum nequiret tam citò, uti speraverat, susceptum exequi munus, propterea quod Ubertinus morbo tunc affectus domi jacebat, ex morametum incidit, ne forsitan aliunde sceleris emanarent indicia, & per cruciatu à se veritas extorqueretur. Itaque mutato proposito insidias aperit, auctoremque criminis denunciat. Quæ res postquam per Ubertini legatos Venetiis est palam facta, certaque fide cognita, Vitalianus, qui metu jam eò profugerat, exulare inde perpetuò damnatus est, ejusque bona, quæcumque inventa sunt, Fisco adjudicata. Sic igitur mutuis utrinque officiis multa cum Venetiis amicitia perseverabat. Ex Dominis verò Opizonem Ettensem, Tadaum de Pepulis Bononiæ dominatorem, impenso studio fovebat. Itaque bis biennio præsentis convenere, primò apud Lendenariam, ubi etiam adfuere legati Florentinorum, societatemque inierunt, ut Tadaum in sua amplitudine ditioneque tuerentur, contra quem exercitus Luchini de Vicecomitibus, Mastini de la Scala, & Ludovici de Gonzaga, infestus veniebat. Iterum verò apud Rodigium, ubi multum diuque inter secreta consilia sine arbitris versati sunt. Et ei quidem, in qua primum necessitate Tadaus constitutus videbatur, celeriter ac magnificè succurrit Ubertinus; nam evocatum ex confini Germania Hengelmarium de Vilandres cum galeatis equitibus septingentis, Bononiam properè misit, ubi ordinatis jam ad pugnam utrinque aciebus, signumque expectantibus, in ipso temporis articulo pax convenit. Remissis itaque auxiliis, Hengelmarius splendide copiosèque donatus ad propria reversus est. Opizoni verò, quocum multa illi familiaritas erat, obnixè petenti, ut exules quosdam revocaret in Urbem, gratificatus est. Quamobrem Nicolaum, & Marinum de Macharuffis, & Tenselgardum de Malitiis ad gratiam, Civitatem, patrimoniumque restituit.

Atque ut in prænominatos Dominos multâ benevolentia propensus erat, ita illis de la Scala omni studio infestus adversabatur, eratque cunctis amicis, quos illis sciret inimicos, & quicquid illi efficere tentassent, summa vi impedire cona-

M

cona-